

EFTER VÅLDET

IDEAL samverkan kring barn i skyddat boende

Kort beskrivning

Maria Eriksson & Linda S. Jonsson

© Författarna

Marie Cederschiöld högskola

Stockholm, 2022

Det här projektet har genomförts med stöd av Europeiska unionens program för Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap (REC 2014-2020). Europeiska Kommissionens stöd åt framställningen av detta dokument utgör inte ett godkännande av dess innehåll, vilket endast återspeglar upphovsmännens åsikter, och Kommissionen kan inte hållas ansvarigt för någon användning av informationen i det.

Inledning

Varje år vistas cirka tusentals barn i Sverige på skyddade boenden. Under två år har Barnafrid, Rädda Barnen, Marie Cederschiöld högskola, Göteborgs kyrkliga stadsmission och Stiftelsen Allmänna Barnhuset samarbetat i ett EU-finansierat projekt, *Efter våldet – rättigheter för barn i skyddat boende*. Efter våldet handlar om att stärka rätten till skydd, stöd och delaktighet för barn som upplevt våld i hemmet, under och efter deras tid i skyddat boende. Projektets fulla titel var "After the Violence: Ensuring Child Rights Based Protection and Support to children who are victims of domestic violence, during and after their stay at women shelters in Sweden". Det övergripande syftet med projektet baseras på Barnkonventionen, EU-direktiv 2012/29/EU och Istanbulkonventionen.

Denna rapport beskriver ett av resultaten från projektet Efter våldet: IDEAL modellen för barncentrerad samverkan kring barn i skyddat boende. IDEAL modellen för barncentrerad samverkan fokuserar på de olika faserna i en placeringsprocess: när barnet kommer till det skyddade boendet (In: I), tiden i det skyddade boendet (During: D), planering för och utflyttning från det skyddade boendet (Exit: E), övergången till livet efter det skyddade boendet (After: A), och den syftar även till att mer långsiktigt stödja barnets återhämtning efter upplevelser av våld och boende i skyddat boende (Long term: L). Modellen fokuserar samverkan mellan skyddade boenden och verksamheter/myndigheter som placerar i skyddat boende, verksamheter/myndigheter som ansvarar för skydd och stöd till utsatta barn, och verksamheter som erbjuder stöd.

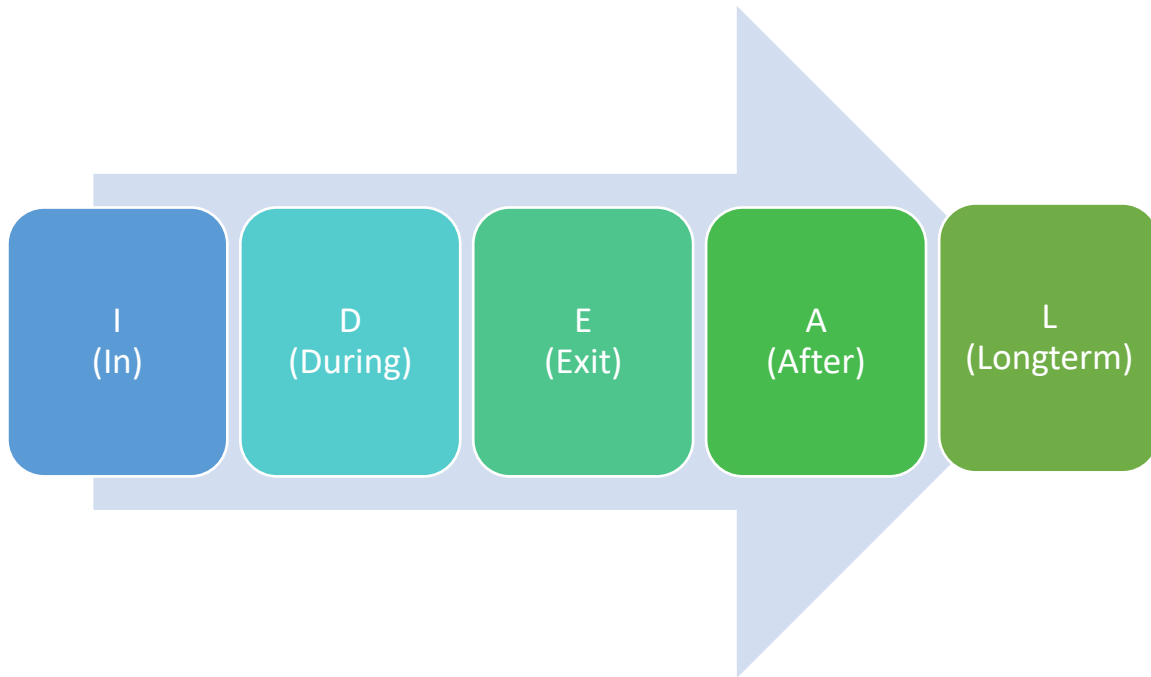
Utgångspunkter

Projektet Efter våldet var baserat på ett barnrättsperspektiv och befintlig kunskap om våld i nära relationer. I arbetet med att utveckla en modell för samverkan betydde dessa utgångspunkter att barn i skyddat boende både betraktats som "under utveckling" och "sociala aktörer", det vill säga som subjekt och huvudpersoner i sina egna liv med egna sätt att skapa mening och sätt att hantera sin livssituation. Av detta dubbla perspektiv på barnet följde, bland annat, att barns aktörskap och delaktighet var en central fråga. Vidare att insatser här-och-nu också måste kombineras med ett mer långsiktigt perspektiv, för att motverka risker för långsiktiga negativa konsekvenser av tidigare upplevelser av våld.

Det första steget i arbetet med en modell för barncentrerad samverkan var att kartlägga medverkande verksamheters erfarenheter av samverkan kring barn i skyddat boende. Kartläggningen identifierade ett antal problem och behov av förbättrad praktik, vilka fick utgöra grunden för det fortsatta arbetet med att utforma, testa och utvärdera en modell. Resultatet beskrivs nedan. Målsättningen med utvecklingsarbetet var att utveckla en modell som är fokuserad och samtidigt så enkel och tydlig att den kan överföras till andra kontexter än i den kommun där den utvecklats, och att det är praktiskt möjligt att omsätta den i det vardagliga arbetet med barn i skyddat boende.

IDEAL modellen för barncentrerad samverkan

IDEAL modellen för barncentrerad samverkan fokuserar på de olika faserna i en placeringsprocess: när barnet kommer till det skyddade boendet, tiden i det skyddade boendet, planering för och utflyttning från det skyddade boendet, övergången till livet efter det skyddade boendet, och den syftar även till att mer långsiktigt stödja barnets återhämtning efter upplevelser av våld och boende i skyddad boende. Samverkansaktiviteterna under respektive fas i processen har specifika mål som är kopplade till de problem som uppmärksammades i den föregående kartläggningen av erfarenheter av samverkan kring bar i skyddat boende.

In (I): När barnen kommer till det skyddade boendet

När barnet kommer till det skyddade boendet tillsammans med sin förälder är målen med samverkansmodellen att:

- säkra att det finns en aktör som tar övergripande ansvar för barnets situation,
- skapa förutsättningar för en gemensam bild hos alla inblandade enheter av familjen som placeras,
- underlätta gemensam planering och samarbete mellan myndighetsutövande delar av socialtjänsten (vuxen respektive barn), eftersom samarbetet mellan dessa enheter är en nyckel till en god situation för barn i skyddat boende,
- bidra till att kommunikationen mellan inblandade enheter etableras i placeringsfasen, för att underlätta att kommunikationen upprätthålls över tid,
- säkra barns och föräldrars delaktighet i placeringsfasen.

För att uppnå dessa mål förväntas inblandade verksamheter genomföra följande aktiviteter:

- ansvarig för barn involveras av den som placeras (om det är någon annan)
- samråd
  - Sammankallande: den som ansvarar för placeringen sammankallar
  - Deltagare är: myndighetsutövning (våld, barn och unga), skyddat boende

- Vid redan pågående stödinsats; även öppenvård (den som ger uppdrag till stödinsats bjuder in)
- Innehåll: informationsutbyte om historia och skäl till placering, gemensam planering av vem som gör vad och när (inkl. barns och föräldrars delaktighet), planering för löpande kommunikation
- barn respektive förälder får information; barn respektive förälder konsulteras, bjuds in att delta i beslutsfattande beroende på vad som är möjligt och rimligt med tanke på barnet och situationen.

During (D): Under tiden i skyddat boende

Under tiden barnet bor i det skyddade boendet är målen med samverkansmodellen att:

- bidra till att kommunikationen mellan myndighetsutövande enheter (RVT och BoU) upprätthålls under placeringstiden; och att dessa enheter står i dialog med det skyddade boendet,
- bidra till att barnavårdsutredningen inte avslutas endast med referens till placeringen i skyddat boende, så att även barnets behov av både skydd, stöd och behandling utanför/efter ett skyddat boende utreds,
- bidra till att barns behov av ytterligare insatser under placeringstiden (t.ex, stöd till föräldern) uppmärksammas.
- säkra barn och föräldrars rätt till delaktighet under placeringen.

För att uppnå dessa mål förväntas inblandade verksamheter genomföra följande aktiviteter:

- utveckling och implementering av lokala rutiner för löpande dialog mellan alla inblandade enheter,
- samråd vid behov; kan aktualiseras av samtliga enheter
- barn respektive förälder får information; barn respektive förälder konsulteras, bjuds in att delta i beslutsfattande beroende på vad som är möjligt och rimligt med tanke på barnet och situationen.

Exit (E): Planering för och utflyttning från det skyddade boendet

När planeringen för utflyttning från det skyddade boendet inleds, och under utflyttningsfasen, är målen med samverkansmodellen att:

- bidra till att behov av skydd och stöd kartläggs och synliggörs,
- bidra till en bättre planering av eftervård, inklusive av förskola/skola och olika skydds-, stöd- och behandlingsinsatser,
- bidra till en så välplanerad utflytt som möjligt, även vid korta placeringar,
- utflytt genomförs enligt plan i så hög utsträckning som möjligt,
- säkra barn och föräldrars delaktighet vid utflytt.

För att uppnå dessa mål förväntas inblandade verksamheter genomföra följande aktiviteter:

- När utflytt kan bli aktuell; placerande enhet informerar barnenhet/enhet som ger uppdrag om stöd om att utflytt närmar sig; barnenheten signalerar till stödenhet att ha beredskap för att erbjuda stöd i övergången
- Samråd
  - Sammankallande: barnenhet/den som ansvarar för insatser till barn sammankallar
  - Deltagare är: myndighetsutövning (våld/barn och unga), skyddat boende; stödenhet/öppenvård
  - innehåll: gemensam planering av vem som gör vad och när inför utflyttning och livet efter det skyddade boendet, planering av insatsen "stöd i övergången",
- Barn respektive förälder får information; barn respektive förälder konsulteras, bjuds in att delta i beslutsfattande beroende på vad som är möjligt och rimligt med tanke på barnet och situationen.

After (A): Övergången till livet efter det skyddade boendet

Under övergången till livet efter vistelsen i det skyddade boendet är målen med samverkansmodellen att:

- underlätta övergången till livet utanför det skyddade boendet,
- överbrygga glappet mellan det skyddade boendet och andra skydds-, stöd- och behandlingsinsatser,
- bidra till en gemensam bild hos alla enheter av vad som fungerat och vad som inte fungerat i ärendet,
- säkra barns och föräldrars rätt till delaktighet under övergången till livet utanför det skyddade boendet.

För att uppnå dessa mål förväntas inblandade verksamheter genomföra följande aktiviteter:

- insats "Stöd i övergången" vilken består av såväl praktiskt stöd som stöd till barnet att behålla en känsla av sammanhang (begriplighet, hanterbarhet och mening) när familjen flyttar ut från det skyddade boendet, samt till att barn och förälder utvecklar en gemensam förståelse/berättelse om att flytta ut,
- gemensam utvärdering av samverkan i ärendet, som barnenhet/den som ansvarar för insatser till barn tar initiativ till, genomförs på det sätt som blir praktiskt mest rimligt (t.ex. per telefon, e-mail, digitalt möte eller personligt möte),
- barn respektive förälder får information; barn respektive förälder konsulteras, bjuds in att delta i beslutsfattande beroende på vad som är möjligt och rimligt med tanke på barnet och situationen.

Long term (L): Att mer långsiktigt stödja barnets återhämtning

Under perioden närmast efter att barnet bott i ett skyddat boende är målen med samverkansmodellen att:

- säkerställa en vardag som ger förutsättningar för barnets återhämtning (tillgång till förskola, skola, boende, fritidsaktiviteter, nätverk etc),
- Kartlägga och synliggöra eventuella fortsatta skydds-, stöd- och behandlingsbehov,
- överbrygga glapp mellan "stöd i övergången" mellan det skyddade boendet och livet utanför, och fortsatta stöd- och/eller behandlingsinsatser,
- säkra barns och föräldrars rätt till delaktighet vid insatser efter det skyddade boendet.

För att uppnå dessa mål förväntas inblandade verksamheter genomföra följande aktiviteter:

- uppföljning av insatsen "stöd i övergången";
  - Deltagare: barnenhet/ enhet med ansvar för insatser till barn och enhet som erbjuder stöd,
  - Innehåll: Informationsutbyte angående barnets situation efter det skyddade boendet, eventuella fortsatta stödbehov,
- barn respektive förälder får information; barn respektive förälder konsulteras, bjuds in att delta i beslutsfattande beroende på vad som är möjligt och rimligt med tanke på barnet och situationen.

Mer läsning

Eriksson, M. & Jonsson, L.S. (2022). *AVEC: The IDEAL model of child centred multiagency coordination. Experiences of development and implementation*. Stockholm: Marie Cederschiöld University.